

ב"ה

פרשת ברכה

הדבר היחיד שמשה עשה 'לעיני כל ישראל'

פירוש רש"י האחרון בפרשת ברכה הוא על התיבות "לעיני כל ישראל", ומפרש רש"י: "שנשאו לבו לשבור הלוחות לעיניהם, שנאמר¹ ואשברם לעיניכם, והסכימה דעת הקב"ה לדעתו, שנאמר² אשר שברת, יישר כחך ששברת".

וצריך להבין: א) ההכרח של רש"י לפרש שכוונת הכתוב היא לשבירת הלוחות על ידי משה שעל זה אמר לו הקב"ה "יישר כחך ששברת", הוא, ממה שכתוב "אשר עשה משה", כמו "אשר שברת", שפירושו "יישר כחך ששברת", ואם כן, היה רש"י צריך להעתיק מהפסוק גם את התיבות "אשר עשה משה"; ולפועל מעתיק רש"י מהפסוק רק את התיבות "לעיני כל ישראל", שמהם אין ראיה לענין ד"אשר שברת", "יישר כחך ששברת"?

ב) "אשר" מלשון "יישר כח" אינו חידוש שנאמר לראשונה כאן, שהרי כבר נאמר בפרשת תשא "אשר שברת", שפירושו "יישר כחך ששברת". ואם כן, היה רש"י צריך לפרש זאת בפרשת תשא (כמדובר כמה פעמים שדרכו של רש"י לפרש הדבר בפעם הראשונה, ואז אינו צריך לחזור ולפרש זאת בפעם השניה), ולא להמתין עד למה שכתוב בפרשת ברכה "אשר עשה משה לעיני כל ישראל" כדי לפרש ש"הסכימה דעת הקב"ה לדעתו" ואמר לו "יישר כחך ששברת".

ומזה שרש"י לא פירש זאת בפסוק "אשר שברת", מוכח, שעל פי פשוטו של מקרא הפירוש ד"אשר (שברת) הוא כמו בכל מקום שנאמר בתורה הלשון "אשר", ולא מלשון "יישר כח", שאין זה פשוטו של מקרא. ואם כן, מהו ההכרח לפרש בפסוק "אשר עשה משה גו'" שבפרשת ברכה ש"אשר" הוא מלשון "יישר כח", דלא כפשוטו של מקרא?

¹ עקב ט, יז.

² תשא לד, א. עקב יו"ד, ב (ראה לקו"ש ח"ט ע' 240 הערה 25. חכ"ו ע' 248 הערה 5).

...אלא הביאור הוא שהכרחו של רש"י שהכוונה בפסוק זה היא לשבירת הלוחות הוא - מהתיבות "לעיני כל ישראל" (שאותן מעתיק מהפסוק), כי, הדבר היחיד שמצינו שמשנה עשאו "לעיני כל ישראל" הוא שבירת הלוחות, שנאמר "ואשברם לעיניכם".

וההכרח לכך שהקב"ה אמר לו "יישר כחך ששברת", הוא (לא ממה שכתוב "אשר עשה משה", אלא) מהמשך הכתובים:

בפסוקים אלו משבח הכתוב את מעלותיו של משה רבינו - "ולא קם נביא עוד בישראל כמשה גו'", "לכל האותות והמופתים אשר שלחו ה' לעשות וגו'". ועל כן צריך לומר, שגם בתיבות "לעיני כל ישראל" - קאי על שבירת הלוחות, "ואשברם לעיניכם" - כוונת הכתוב לענין של שבח ומעלה, ולכן מפרש רש"י ש"הסכימה דעת הקב"ה לדעתו, שנאמר אשר שברת, יישר כחך ששברת".

ועל פי זה מובן מדוע לא פירש רש"י זאת בפרשת תשא - כיון ששם אין הכרח לפרש ש"אשר שברת" הוא ענין של שבח ומעלה, שהרי שם לא מדובר אודות שבחו ומעלתו של משה רבינו, אלא התיבות "אשר שברת" באים בהמשך ל"פסל לך שני לוחות אבנים כראשונים וכתבתי על הלוחות את הדברים אשר היו על הלוחות הראשונים אשר שברת", כפירוש רש"י: "אתה שברת הראשונות, אתה פסל לך אחרות" (אפילו אם נפרש משמעות הדברים לא בסגנון של טענה וחסרון כו', כי אם בתור סיפור דברים).

קטע משיחת ש"פ בראשית, מבה"ח מרחשון (התוועדות א), רשימת השומעים בלתי מוגה.

תו"מ ה'תשל"א חוברת ע' 8.

פרויקט זו נוסד בימי השבעה לזכרון ולעיני הרב גבריאל נח זוגותו רבקה הי"ד
- שלוחי כ"ק אדמו"ר במומבאי, אינדיא

נדפס ומופץ ע"י הרה"י ר' שלמה לרר ומשפחתו שיחיו
שלמה נחמ"ה, צבי"ה זלאטע רייזל, שמואל, מנחם מענדל, ישראל אריה לייב, יוסף יצחק,
שניאור זלמן, חיה מושקא, אברהם דוד, אהרן, חנה